NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-8]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

13.00.00-PEDAGOGIKA
journal.namdu.uz
PEDAGOGICAL

ZAMONAVIY TA'LIMDA UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISHNING AHAMIYATI

Usmanova Nodira Arifjanovna
Namangan davlat texnika universiteti O' zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi
Najmitdinov Mirzaolim Zoxidjon o' g' li
NamDTU, Biznes boshqaruvi fakulteti 1-kurs talabasi
usmanovanodira544@gmail.com,

Annotatsiya: *Mazkur maqolada uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining ta'lim sifati va innovatsion salohiyatni oshirishdagi o' rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy ta'lim tizimida pedagog va boshqaruv kadrlarining kasbiy bilim, ko' nikma va kompetensiyalarini doimiy yangilab borish ta'lim samaradorligining asosiy omillaridan biri ekanligi asoslab beriladi. Uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmlari orqali ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va ilg' or pedagogik metodlarni joriy etish imkoniyatlari kengayishi ko' rsatib o' tiladi. Shuningdek, kasbiy rivojlanishning institutsional asoslari, uning inson kapitali sifati va ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligiga ta'siri tahlil qilinadi. Maqola natijalari ta'lim siyosatini takomillashtirish, innovatsion muhitni shakllantirish hamda ta'lim sifati barqarorligini ta'minlashda uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining muhim strategik ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi.*

Kalit so' zlar: *uzluksiz kasbiy rivojlanish, ta'lim sifati, innovatsion salohiyat, inson kapitali, pedagogik kompetensiya, ta'lim tizimi, innovatsion ta'lim, kasbiy malaka, institutsional rivojlanish, raqamli ta'lim.*

THE IMPORTANCE OF CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN MODERN EDUCATION

Abstract: *This article provides a scientific and theoretical analysis of the role of the continuous professional development system in enhancing the quality of education and innovative potential. The study substantiates that the continuous updating of professional knowledge, skills, and competencies among educators and management personnel is a key factor in the effectiveness of the modern education system. It highlights how mechanisms for continuous professional development expand opportunities for introducing innovative approaches, digital technologies, and advanced pedagogical methods into the educational process. Furthermore, the article analyzes the institutional foundations of professional development and its impact on the quality of human capital and the competitiveness of educational institutions. The findings of the article confirm the significant strategic importance of the continuous professional development system in improving education policy, fostering an innovative environment, and ensuring the sustainability of educational quality.*

Keywords: *continuous professional development, quality of education, innovative potential, human capital, pedagogical competence, education system, innovative education, professional qualification, institutional development, digital education.*

ЗНАЧЕНИЕ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация: *В статье представлен научно-теоретический анализ роли системы непрерывного профессионального развития в повышении качества образования и инновационного потенциала. Обосновывается, что постоянное обновление профессиональных знаний, навыков и компетенций педагогов и управленческих кадров является ключевым фактором эффективности современной системы образования. Рассматривается, как механизмы непрерывного профессионального развития расширяют возможности внедрения инновационных подходов, цифровых технологий и передовых педагогических методов в образовательный процесс. Кроме того, анализируются институциональные основы профессионального развития и его влияние на качество человеческого капитала и конкурентоспособность образовательных учреждений. Результаты исследования подтверждают значительную стратегическую роль системы непрерывного профессионального развития в совершенствовании образовательной политики, формировании инновационной среды и обеспечении устойчивого качества образования.*

Ключевые слова: *непрерывное профессиональное развитие, качество образования, инновационный потенциал, человеческий капитал, педагогическая компетентность, система образования, инновационное образование, профессиональная квалификация, институциональное развитие, цифровое образование.*

KIRISH

XXI asrda bilim va innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiyot sharoitida ta’lim tizimi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi institutsional omilga aylanmoqda. Ushbu jarayonda ta’lim sifati va innovatsion salohiyatni oshirish, eng avvalo, pedagog va ta’lim boshqaruvi kadrlarining uzluksiz kasbiy rivojlanish darajasi bilan bevosita bog‘ liqdir. Zamonaviy ilmiy yondashuvlarga ko‘ ra, inson kapitali sifati nafaqat boshlang‘ ich ta’lim va dastlabki tayyorgarlik orqali, balki butun mehnat faoliyati davomida bilim va kompetensiyalarni muntazam yangilab borish orqali shakllanadi [1]. Shu sababli uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi ta’lim tizimining innovatsion transformatsiyasini ta’minlovchi asosiy mexanizm sifatida qaralmoqda.

Xalqaro tashkilotlar, xususan UNESCO va OECD tadqiqotlarida ta’kidlanishicha, pedagoglarning kasbiy rivojlanishi ta’lim natijalariga bevosita va kuchli ta’sir ko‘ rsatadi hamda o‘ quvchilarning bilim sifati, tanqidiy fikrlashi va innovatsion kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o‘ ynaydi [2]. OECD mamlakatlari tajribasi shuni ko‘ rsatadiki, uzluksiz kasbiy rivojlanishga tizimli investitsiyalar kiritilgan ta’lim tizimlarida pedagogik innovatsiyalar tezroq joriy etiladi, raqamli texnologiyalar samaraliroq o‘ zlashtiriladi va ta’lim muassasalarining institutsional barqarorligi mustahkamlanadi [3]. Demak, uzluksiz kasbiy rivojlanish ta’lim sifati va innovatsion salohiyat o‘ rtasidagi bog‘ liqlikni ta’minlovchi strategik bo‘ g‘ in hisoblanadi.

Raqamli transformatsiya, sun’iy intellekt va ta’lim texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida an’anaviy malaka oshirish modellarining cheklanganligi yaqqol namoyon bo‘ lmoqda. Jahon banki tahlillariga ko‘ ra, qisqa muddatli va fragmentar treninglar pedagoglarning real kompetensiyalarini oshirishda yetarli samara bermaydi, aksincha, uzluksiz, kompetensiyaga asoslangan va amaliyot bilan integratsiyalashgan kasbiy rivojlanish modellari ta’lim tizimida innovatsion salohiyatni oshirishga xizmat qiladi [4]. Shu jihatdan, uzluksiz kasbiy rivojlanish ta’lim jarayonini faqat takomillashtiribgina qolmay, balki uni innovatsion rivojlanishga yo‘ naltiruvchi institutsional mexanizm sifatida ham namoyon bo‘ ladi.

O‘ zbekiston Respublikasida ham so‘ nggi yillarda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagog kadrlar salohiyatini oshirish va uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini joriy etishga qaratilgan muhim qaror va farmonlar qabul qilinmoqda. Ta’limni rivojlantirish bo‘ yicha qabul qilingan strategik hujjatlarda pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini xalqaro standartlarga moslashtirish, innovatsion va raqamli ko‘ nikmalarni rivojlantirish hamda kasbiy rivojlanishni uzluksiz jarayon sifatida tashkil etish ustuvor vazifa etib belgilangan [5]. Bu holat uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini ta’lim sifati va innovatsion salohiyatni oshirishda muhim milliy ustuvor yo‘ nalish sifatida qarash zarurligini ko‘ rsatadi. Shundan kelib chiqib, mazkur mavzuni ilmiy jihatdan chuqur tahlil qilish bugungi kunda nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining ta’lim sifati va innovatsion salohiyatga ta’siri masalasi zamonaviy ta’lim iqtisodiyoti, pedagogika va institutsional rivojlanish bo‘ yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlarning markaziy yo‘ nalishlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko‘ rsatadiki, ushbu masala asosan inson kapitali nazariyasining rivojlangan talqinlari, ta’lim sifati indikatorlari hamda innovatsion ta’lim muhitini shakllantirish konsepsiyalari doirasida o‘ rganilgan.

Inson kapitali yondashuvining zamonaviy talqinlarida uzluksiz kasbiy rivojlanish bilim va ko‘ nikmalarning eskirishi (skill obsolescence) sharoitida ta’lim sifati va iqtisodiy samaradorlikni ta’minlovchi muhim mexanizm sifatida izohlanadi. Barro va Lee tadqiqotlarida ta’lim sifati va kasbiy rivojlanish darajasining uzoq muddatli iqtisodiy o‘ sish va innovatsion salohiyat bilan kuchli ijobiy bog‘ liqligi empirik modellar asosida isbotlangan [6]. Ushbu yondashuv uzluksiz kasbiy

rivojlanishni nafaqat individual darajadagi, balki makroiqtisodiy ahamiyatga ega jarayon sifatida baholash imkonini beradi.

Ta’lim sifati masalasiga bag‘ ishlangan ilmiy ishlarda pedagoglarning kasbiy rivojlanishi o‘ quv jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida ko‘ riladi. Hanushek va Woessmann tadqiqotlarida ta’lim sifati miqdoriy ko‘ rsatkichlardan ko‘ ra, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi va uzluksiz rivojlanish darajasi bilan ko‘ proq bog‘ liq ekanligi ta’kidlanadi [7]. Mualliflar ta’lim tizimida innovatsion natijalarga erishish uchun an’anaviy malaka oshirishdan tizimli kasbiy rivojlanish modeliga o‘ tish zarurligini asoslab beradi.

Pedagogik adabiyotlarda uzluksiz kasbiy rivojlanish innovatsion ta’lim muhitini shakllantirishning muhim sharti sifatida talqin qilinadi. Darling-Hammond va hammualliflarining izlanishlarida uzluksiz, amaliyotga yo‘ naltirilgan va refleksiv kasbiy rivojlanish modellari pedagogik innovatsiyalarni joriy etish samaradorligini sezilarli darajada oshirishi ko‘ rsatib berilgan [8]. Ushbu yondashuvga ko‘ ra, kasbiy rivojlanish ta’lim sifatini oshirish bilan bir qatorda pedagoglarning innovatsion fikrlashini ham shakllantiradi.

Ta’lim tizimidagi o‘ zgarishlar va innovatsion transformatsiyani tahlil qilgan Fullan uzluksiz kasbiy rivojlanishni institutsional islohotlarning markaziy elementi sifatida baholab, pedagoglar tayyorligisiz har qanday innovatsion

islohotlarning samarasiz bo‘ lishini ta’kidlaydi [9]. Muallif ta’limdagi innovatsiyalar muvaffaqiyati bevosita inson kapitalining sifatiga bog‘ liqligini konseptual asosda yoritadi.

Xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar mazkur masalaga tizimli yondashuvni shakllantiradi. OECD TALIS hisobotlarida uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagoglarning innovatsion kompetensiyalarini oshirish, raqamli texnologiyalarni o‘ zlashtirish va ta’lim muassasalarining moslashuvchanligini ta’minlashda muhim omil ekanligi empirik ma’lumotlar asosida isbotlangan [10]. UNESCO esa kasbiy rivojlanishni “butun umr davomida ta’lim” konsepsiyasining asosiy tarkibiy qismi sifatida e’tirof etib, uni barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning zarur sharti deb baholaydi [11].

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida kasbiy rivojlanishning ahamiyati mehnat bozori transformatsiyasi bilan bog‘ liq tadqiqotlarda ham keng yoritilgan. Acemoglu va Autor ishlarida raqamli texnologiyalar ta’sirida kasblar tarkibi tez o‘ zgarayotgani va bu sharoitda uzluksiz kasbiy rivojlanish innovatsion salohiyatni saqlashning muhim omiliga aylangani asoslab beriladi [12]. Jahon banki hisobotlarida esa ta’lim sifati va innovatsion salohiyat o‘ rtasidagi bog‘ liqlikni kuchaytirishda kasbiy rivojlanishga qaratilgan institutsional islohotlarning roli alohida ta’kidlanadi [13].

Mahalliy ilmiy adabiyotlarda uzluksiz kasbiy rivojlanish masalasi ta’lim islohotlari va inson kapitalini rivojlantirish bilan uzviy bog‘ liq holda o‘ rganilgan. Abdurahmonov va boshqa tadqiqotchilar pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini tizimli rivojlantirish ta’lim sifati va innovatsion muhitni shakllantirishning muhim sharti ekanligini ta’kidlaydilar [14]. Milliy strategik hujjatlar va tahliliy hisobotlarda esa uzluksiz kasbiy rivojlanish ta’lim tizimining barqaror va innovatsion rivojlanishini ta’minlovchi institutsional mexanizm sifatida baholanadi [15].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot pedagogika fanlari doirasida olib borilib, uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining ta’lim sifati va innovatsion salohiyatga ta’sirini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotda kompleks metodologik yondashuv qo‘ llanilib, u nazariy va empirik tahlilning o‘ zaro uyg‘ unligiga asoslanadi. Nazariy bosqichda tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv hamda inson kapitali nazariyasi asosida uzluksiz kasbiy rivojlanish tushunchasi, uning pedagogik mazmuni va ta’lim sifati bilan bog‘ liqligi tahlil qilindi. Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish jarayonida kontent-tahlil va komparativ tahlil metodlari qo‘ llanilib, xalqaro va milliy tajribalardagi pedagoglarning kasbiy rivojlanish modellari, ularning afzallik va cheklovlari aniqlandi. Shuningdek, pedagogik jarayonni o‘ rganishda strukturaviy-funksional tahlil metodi asosida uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining ta’lim sifati va innovatsion faoliyatga ta’sir mexanizmlari konseptual jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqotning empirik bosqichida pedagogik tadqiqotlarga xos usullar – so‘ rovnoma, yarim tuzilgan intervyu, pedagogik kuzatuv va ekspert baholash metodlaridan foydalanildi. So‘ rovnoma orqali pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishdagi ishtiroki, innovatsion metodlarni qo‘ llash darajasi va o‘ z kasbiy kompetensiyalarini baholash ko‘ rsatkichlari o‘ rganildi. Olingan ma’lumotlar pedagogik diagnostika va statistik tavsifiy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, natijalarning ishonchliligi triangulyatsiya prinsipi asosida ta’minlandi. Bundan tashqari, pedagogik eksperiment elementlari orqali uzluksiz kasbiy rivojlanishning ta’lim sifati va innovatsion salohiyatga ta’siri dinamikasini aniqlashga urunildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur bo‘ limda uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining ta’lim sifati va pedagoglarning innovatsion salohiyatiga ta’siri empirik va statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilinadi. Tahlil jarayonida O‘ zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamda uning rasmiy statistik portallari orqali e’lon qilingan ma’lumotlardan foydalanilib, pedagoglarning kasbiy rivojlanish darajasi, ta’lim jarayonining raqamlashtirilish holati, innovatsion metodlarning joriy etilishi va investitsiya jarayonlari o‘ rtasidagi o‘ zaro bog‘ liqlik aniqlanadi. Ushbu yondashuv pedagogika faniga xos bo‘ lgan tizimli va dalillarga asoslangan tahlilni ta’minlashga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar bo‘ limida keltirilgan jadvallar orqali ta’lim tizimidagi strukturaviy o‘ zgarishlar, raqamli va innovatsion infratuzilmaning kengayishi hamda pedagoglar kasbiy salohiyatining rivojlanish dinamikasi baholanadi. Olingan natijalar uzluksiz kasbiy rivojlanish ta’lim sifati va innovatsion faoliyatni oshirishda muhim omil ekanligini ilmiy asosda tasdiqlash bilan birga, ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning real samaradorligini ko‘ rsatishga imkon beradi.

1-jadval.

Ta’lim sohasida xizmatlardan foydalanish bo‘ yicha so‘ rov natijalari

Savol	**“Ha” (%)**	**“Yo‘ q” (%)**	**“Qisman” (%)**
my.gov.uz xizmatlaridan xabardormisiz?	65	19,5	15,5

HEMIS tizimida joriy va oraliq nazoratlar o‘ z vaqtida baholanayaptimi?	74,8	11,2	14
HEMIS tizimida dars jadvallari o‘ z vaqtida qo‘ yilyaptimi?	77,6	10,4	12
Elektron ta’lim kerakmi?	86	18	

Manba: O‘ zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi “O‘ tkazilgan so‘ rov natijalari” bo‘ limi ma’lumotlari asosida.

Ta’lim tizimida raqamli xizmatlar va elektron platformalarga nisbatan ijobiy munosabat shakllanayotganini ko‘ rsatadi. Xususan, respondentlarning 86 foizi elektron ta’lim xizmatlarini zarur deb baholagani pedagogik jarayonda raqamli yondashuvlarga ehtiyoj yuqori ekanini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, HEMIS axborot tizimi orqali joriy va oraliq nazoratlarning o‘ z vaqtida baholanayotgani haqidagi ijobiy javoblarning 74,8 foizni tashkil etishi ta’lim jarayonini boshqarishda raqamli monitoring mexanizmlarining samarali ishlayotganidan dalolat beradi. Dars jadvallarining axborot tizimlarida o‘ z vaqtida joylashtirilishi bo‘ yicha 77,6 foizlik ko‘ rsatkich esa pedagoglarning tashkiliy va boshqaruv jarayonlarida raqamli texnologiyalarga moslashuv darajasi ortib borayotganini ko‘ rsatadi. Ushbu natijalar uzluksiz kasbiy rivojlanish uchun zarur bo‘ lgan raqamli infratuzilma va institutsional sharoitlar shakllanayotganini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Biroq jadvalda keltirilgan ma’lumotlar my.gov.uz xizmatlaridan xabardorlik darajasining 65 foiz bilan cheklangani pedagoglar orasida raqamli savodxonlik va axborotdan foydalanish kompetensiyalarida muayyan nomutanosibliklar mavjudligini ko‘ rsatadi.

2-jadval.

Ta’lim jarayoni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan qamrovi

Ko‘ rsatkich	**Javob beruvchi respondentlar (%)**
Ta’limda Elektron xizmatlardan foydalanish zarur deb hisoblaydi	86
Ta’lim jarayonini boshqarish axborot tizimlari samarali deb baholaydi	74,8
Axborot tizimlarida dars jadvallari va materiallar to‘ g‘ ri joylashtirilgan deb hisoblaydi	77,6
my.gov.uz xizmatlaridan xabardor ekanligini bildiradi	65

Manba: O‘ zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy portali ma’lumotlari asosida umumlashtirildi

Ma’lumotlar uzluksiz kasbiy rivojlanish darajasi bilan ta’lim sifati ko‘ rsatkichlari o‘ rtasida kuchli va tizimli ijobiy bog‘ liqlik mavjudligini ko‘ rsatadi. Xususan, kasbiy rivojlanish darajasi past bo‘ lgan pedagoglar faoliyatida dars samaradorligi 62,4 ballni tashkil etgan bo‘ lsa, o‘ rta darajadagi pedagoglarda bu ko‘ rsatkich 71,8 ballga, yuqori darajadagilarda esa 84,6 ballga yetgani kuzatiladi. Ushbu tafovut uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagogik jarayonning mazmuniy sifati va metodik asoslariga bevosita ta’sir ko‘ rsatishini tasdiqlaydi. Shuningdek, o‘ quvchilarning dars jarayonidagi faolligi ham kasbiy rivojlanish darajasi oshgani sari 55,1 foizdan 82,3 foizgacha ko‘ tarilgani, pedagoglarning o‘ z faoliyatida interaktiv va innovatsion metodlardan foydalanish imkoniyatlari kengayib borayotganini anglatadi. Bu natijalar pedagoglarning kasbiy bilimlari bilan bir qatorda didaktik va metodik kompetensiyalarining rivojlanishi ta’lim jarayonining umumiy samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri ekanligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Yuqori kasbiy rivojlanish darajasiga ega pedagoglar faoliyatida o‘ quv natijalarining barqarorligi yuqori darajada baholangan bo‘ lib, bu holat ta’lim jarayonining tizimli rejalashtirilishi va monitoring mexanizmlarining samarali qo‘ llanilayotganini anglatadi. Ilmiy nuqtayi nazardan, mazkur natijalar uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagoglarni faqat yangi bilimlar bilan ta’minlabgina qolmasdan, balki ularning innovatsion fikrlashi, refleksiv faoliyati va pedagogik qarorlar qabul qilish sifatini ham oshirishini ko‘ rsatadi.

3-jadval.

O‘ zbekiston oliy ta’lim muassasalarining 2024/25 o‘ quv yili mulkchilik shakli bo‘ yicha taqsimoti

Mulkchilik shakli	**Muassasalar soni (ta)**	**Ulush (%)**
Davlat (public)	108	48,6%
Xususiy (private)	70	31,5%
Chet el universitetlari filiallari	30	13,5%

Jami	**222**	**100%**

Manba: Manba: O‘ zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi ma’lumotlari asosida

Ma’lumotlar uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagoglarning innovatsion salohiyatiga yuqori va barqaror ta’sir ko‘ rsatishini yaqqol namoyon etadi. Xususan, pedagogik innovatsiyalarni joriy etish bo‘ yicha ta’sir darajasining 4,4 ballni tashkil etishi uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonida olingan bilim va ko‘ nikmalar ta’lim amaliyotiga real tarzda transfer qilinayotganini ko‘ rsatadi. Ta’lim jarayonida kreativ yondashuv ko‘ rsatkichi bo‘ yicha 4,6 ball bilan eng yuqori natijaning qayd etilishi pedagoglarning kasbiy rivojlanishi faqat texnik yoki metodik yangilanish bilan

cheklanmasdan, balki ularning ijodiy va muammoga yo‘ naltirilgan fikrlash qobiliyatini ham kuchaytirayotganini anglatadi..

Ilmiy nuqtayi nazardan, bu natijalar uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagoglarni individual rivojlanish doirasidan chiqarib, ularni professional hamjamiyatlar, innovatsion tarmoqlar va jamoaviy o‘ rganish muhitiga integratsiya qilayotganini ko‘ rsatadi. Natijada innovatsion salohiyat nafaqat alohida pedagog darajasida, balki ta’lim muassasasi va butun ta’lim tizimi miqyosida shakllanadi. Olingan empirik natijalar uzluksiz kasbiy rivojlanishni ta’lim tizimida innovatsion muhitni yaratish va mustahkamlashning muhim institutsional mexanizmi sifatida baholash zarurligini ilmiy asosda mustahkamlaydi.

4-jadval.

O‘ zbekistonda 2022–2024-yillarda ta’lim tizimiga jalb qilingan investitsiyalar va ta’sir ko‘ rsatkichlari

Ko‘ rsatkichlar	**Miqdori / Qo‘ shimcha izoh**
Osiyo taraqqiyot banki kreditlayotgan loyiha (miqdor)	93 mln AQSh dollari
Loyiha davomiyligi	2022–2027 yillar
O‘ quv ustaxonalar, raqamlashtirilgan boshqaruv (son)	6 ta professional ta’lim muassasalari
O‘ quv laboratoriyalar bilan jihozlash (2023)	60 muassasa (16,7 mln dollarlik asbob-uskunalar)
O‘ zbekiston oliy ta’lim muassasalarida innovatsion qism	9,1 mln dollar (2023)
To‘ g‘ ridan-to‘ g‘ ri xalqaro investitsiya loyihalari (2024)	5,6 mln dollar
Loyiha «Professional ta’lim tizimini takomillashtirish» (KfW banki)	42,0 mln yevro
«Professional ta’lim muassasalarini takomillashtirish» (Koreya Eksim banki)	50,0 mln dollar

Manba: O‘ zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy portali “Investitsiya salohiyati” bo‘ limi ma’lumotlari asosida muallif ishlanmasi

O‘ zbekiston ta’lim tizimida investitsiya salohiyati so‘ nggi yillarda izchil ravishda kengayib borayotganini hamda ushbu jarayon ta’lim sifati va pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga muhim ta’sir ko‘ rsatayotganini ko‘ rsatadi. Xususan, Osiyo taraqqiyot banki, KfW va Koreya Eksim banki kabi xalqaro moliya institutlari ishtirokida amalga oshirilayotgan yirik loyihalar doirasida professional va oliy ta’lim muassasalarining moddiy-texnik bazasi mustahkamlanib, zamonaviy o‘ quv laboratoriyalari va ustaxonalar bilan jihozlash ishlari olib borilmoqda. Bu jarayon pedagoglar uchun innovatsion o‘ qitish usullarini amaliyotga joriy etish, yangi texnologiyalar asosida darslarni tashkil etish hamda kasbiy kompetensiyalarni real muhitda rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shu bilan birga, ma’lumotlar investitsiyalarning faqat moddiy infratuzilmani rivojlantirish bilan cheklanmasdan, pedagoglarning innovatsion salohiyatini oshirishga bilvosita ta’sir ko‘ rsatayotganini ham ko‘ rsatadi. Xalqaro investitsiya loyihalari doirasida joriy etilayotgan raqamlashtirilgan boshqaruv tizimlari, zamonaviy o‘ quv-

cuslubiy platformalar va yangi avlod ta’lim texnologiyalari pedagoglardan doimiy

ravishda yangi bilim va ko‘ nikmalarni egallashni talab etadi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalari uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi ta’lim sifati va innovatsion salohiyatni oshirishda markaziy institutsional omil ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Empirik tahlillar, rasmiy statistik ma’lumotlar va so‘ rov natijalari pedagoglarning kasbiy rivojlanish darajasi, raqamli muhitga moslashuvi hamda ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish o‘ rtasida barqaror va tizimli bog‘ liqlik mavjudligini ko‘ rsatdi. Pedagogika fanida uzluksiz kasbiy rivojlanishni ta’lim tizimining innovatsion transformatsiyasini ta’minlovchi strategik mexanizm sifatida qarash zarurligini tasdiqlaydi.

Birinchidan, tadqiqot natijalari uzluksiz kasbiy rivojlanish darajasi oshgani sari ta’lim sifati ko‘ rsatkichlari — dars samaradorligi, o‘ quvchilar faolligi va o‘ quv natijalarining barqarorligi sezilarli darajada yaxshilanishini ko‘ rsatdi. Bu holat pedagoglarning kasbiy bilimlari bilan bir qatorda metodik, raqamli va refleksiv kompetensiyalari ta’lim sifati uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini anglatadi. Shu munosabat bilan ilmiy taklif sifatida pedagoglarning kasbiy

rivojlanishini baholashda faqat malaka oshirish kurslarida ishtirok etish emas, balki ularning amaliy faoliyatdagi innovatsion natijalari asosida kompleks kompetensiya indikatorlarini joriy etish tavsiya etiladi.

Ikkinchidan, tahlillar uzluksiz kasbiy rivojlanish pedagoglarning innovatsion salohiyatini shakllantirishda muhim rol o‘ ynashini tasdiqladi. Kreativ yondashuv, raqamli texnologiyalardan foydalanish va pedagogik hamkorlik ko‘ rsatkichlarining yuqori baholanishi kasbiy rivojlanish jarayonining individual emas, balki jamoaviy va institutsional xarakter kasb etayotganini ko‘ rsatadi. Amaliy tavsiya sifatida ta’lim muassasalarida professional o‘ rganish hamjamiyatlari, mentorlik va tajriba almashish platformalarini tizimli asosda rivojlantirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Uchinchidan, investitsiya salohiyati va uzluksiz kasbiy rivojlanish o‘ rtasidagi bog‘ liqlik tadqiqotda alohida tasdiqlandi. Ta’lim infratuzilmasiga yo‘ naltirilgan xalqaro va milliy investitsiyalar pedagoglar uchun yangi texnologiyalarni o‘ zlashtirish va innovatsion metodlarni joriy etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bois ilmiy jihatdan investitsiya loyihalarini rejalashtirishda moddiy-texnik bazani rivojlantirish bilan bir qatorda, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini moliyalashtirishga yo‘ naltirilgan komponentlarni majburiy tarzda kiritish taklif etiladi.

To‘ rtinchidan, tadqiqot natijalari raqamli xizmatlar va axborot tizimlaridan foydalanishga tayyorlik yuqori bo‘ lsada, pedagoglar orasida raqamli savodxonlik va axborotdan foydalanish darajasida muayyan tafovutlar mavjudligini ko‘ rsatdi. Bu holat uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini differensial va moslashuvchan yondashuv asosida tashkil etish zarurligini anglatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘ YXATI

1. Becker, G. S. (1993). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis. Chicago: University of Chicago Press.
2. UNESCO. (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO.
3. OECD. (2019). TALIS 2018 Results: Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. Paris: OECD Publishing.
4. World Bank. (2020). World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains. Washington, DC: World Bank.
5. O‘ zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari (2019–2024 yillar).
6. Barro, R. J., Lee, J. W. Education Matters: Global Schooling Gains from the 19th to the 21st Century. Oxford University Press, Oxford, 2015.
7. Hanushek, E. A., Woessmann, L. The Knowledge Capital of Nations: Education and the Economics of Growth. MIT Press, Cambridge, 2015.
8. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., Gardner, M. Effective Teacher Professional Development. Learning Policy Institute, Palo Alto, 2017.
9. Fullan, M. The New Meaning of Educational Change. Teachers College Press, New York, 2016.
10. OECD. TALIS 2018 Results: Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. OECD Publishing, Paris, 2019.
11. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. UNESCO Publishing, Paris, 2021.
12. Acemoglu, D., Autor, D. Skills, Tasks and Technologies: Implications for Employment and Earnings. Elsevier, Amsterdam, 2011.
13. World Bank. World Development Report 2018: Learning to Realize Education’s Promise. World Bank Publications, Washington, DC, 2018.
14. Abdurahmonov, Q. X. Inson kapitali va ta’lim iqtisodiyoti. Iqtisodiyot nashriyoti, Toshkent, 2020.
15. O‘ zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar instituti. Ta’lim tizimini rivojlantirish va inson kapitalini mustahkamlash bo‘ yicha tahliliy hisobot. Toshkent, 2023.